

Dæmpegård

Dæmpegårdsvej 28, 3450 Allerød

Matr. nr. 1t, 1b og 1d

Tokkekøb Hegn, Blovstrød

Skitseprojekt

for Freja Ejendomme A/S

Gl. Kongevej 60, 15. sal

1850 Fredriksberg C

Johansen Skovsted Arkitekter ApS

Nyvej 16C, 1. sal

1851 Frederiksberg C

www.johansenskovsted.dk

Skitseforslagets formål

Skovriddergården Dæmpegård i Tokkekøb Hegn, Allerød, består i dag af fem bygninger, der tilsammen udgør en let spredt gårdbebyggelse med rigt varierede rumligheder og forbindelser til det omkringliggende landskab. Bygningsdetaljer, farve- og materialeholdning sammenbinder bebyggelsen og skaber både stedets helhed og egenkarakter i et enestående samspil med den rige flora og fauna, og den dybe kulturhistorie i området. Skoven, lysningen og søen iscenesættes smukt af bygningernes forskydninger og mellemrum.

Bebyggelsens fem bygninger omfatter et stuehus, en staldlænge, en vognport, et hønsehus og et anneks. Formålet med dette skitseforslag er: a) at fremsætte forslag til en fremtidig beboelse af anneks, hvor der i tillæg til stueetagen også indrettes beboelse på bygningens loft, og b) at foreslå bygningsmæssige tiltag på stuehuset, der afhjælper de uheldige konsekvenser af bygningens udvidelse i østlig og vestlig retning i 1950'erne.

Kulturhistorisk beskrivelse

Praksis med at drive de danske skove ved hjælp af skovriddergårde, hvor skovriddere eller skovforstere havde deres embedsboliger placeret midt i deres distrikter, tilskrives J.G. Von Langen. Han var en tysk forstbotaniker, som blev indkaldt med henblik på at genoprette de danske skove, der i midten af 1700-tallet var i dårlig stand. Opdelingen af de nordsjællandske skove i distrikter fandt sted i perioden umiddelbart efter Langens død i 1776.

Tolv år efter Langens død, i 1788, blev Dæmpegård opført af forstmanden Martin Gottlieb Schäffer, specifikt med det formål at fungere som en skovriddergård. Dæmpegård anses derfor for at være en af de tidligste skovriddergårde, hvis ikke den ældste.

Ved opførelsen bestod Dæmpegård af en lade, en stald og et stuehus, som alle blev bygget med henblik på, at gårdens beboere kunne være selvforsynende. Bygningerne blev, med særlig tilladelse, opført med materialer fra gården Lereltegård.

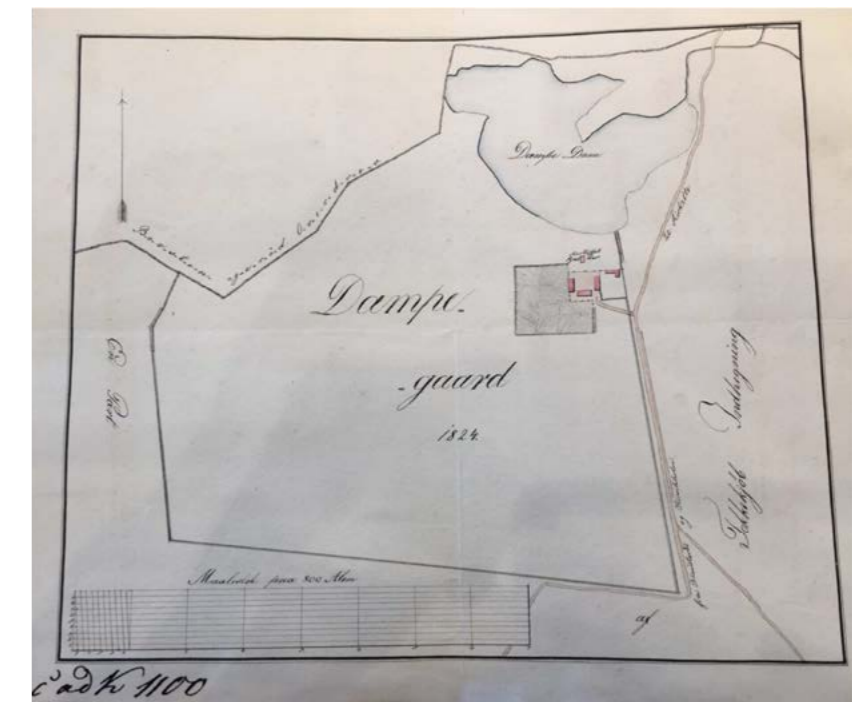
Den daværende Lereltegård menes at have været de sidste bygninger tilbage fra bebyggelsen Lerelte, som på grund af navnets etymologi menes at have dybe historiske rødder.

Det oprindelige bygningsanlæg er opført i bindingsværk med tjæret stokværk og murede tavler, der er afsluttet med tyndpuds og kalkning. Tagene var tækket med strå og havde kragetræer over møningerne. Generelt er tilføjelser og ombygninger til bebyggelsen udført i samme materialer og byggeteknik, hvilket skaber et stærkt helhedsbillede.

Stuehuset blev oprindeligt opført som en simpel længebygning placeret langs en øst-vest-gående akse. I første halvdel af 1800-tallet blev stuehuset udvidet med en tværføj centreret på længens nordside. I sidste halvdel af 1800-tallet blev der tilføjet en tilbygning til stuehusets østvendte gavl i form af en grundmuret konstruktion i ét plan med ensidig taghældning bort fra hovedhuset.

I starten af 1900-tallet blev Dæmpegård omdannet til fuld-tidslandbrug. I den forbindelse, dog først i 1919, blev dele af gårdens jorde omkring den nuværende Frederik 7 Vej udstykket, hvorved der kunne rejses finansiering til en række tilføjelser og ombygninger. Heriblandt kan nævnes udvidelsen af staldlængen, erstatningen af den tidligere stald med hønsehuset og inddragelsen af stuehusets 1. sal til beboelse. Anneks er sandsynligvis opført i samme periode som de øvrige tiltag og senere udvidet med en sidefløj mod øst.

Dæmpegård er med andre ord på den ene side dybt historisk forankret både i stof og fortælling, og på den anden side har anlægget sin nuværende form med dets særlige rumlige og stedsspecifikke kvaliteter som følge af en række iterationer over tid. En fastholdelse af principperne omkring byggeskik og materialeholdning har tilladt disse forandringer og kan, i tillæg til en specifik aflæsning af bygningernes fysik og historie, bruges som pejlemærke for fremtidige tilpasninger af bebyggelsen og dens bygninger.

Situationsplan 1824 - stuehus, stald og lade fremgår.

- 01 Stuehus
- 02 Staldbygning
- 03 Vognport
- 04 Svine- og høsehus
- 05 Anneks

Annekset

Annekset er en mindre bygning opført til beboelse, placeret umiddelbart øst for stuehuset med god forbindelse til både gårdspladsen og den omgivende skov.

Anneksets præcise datering fremgår ikke af vores kilder, men det er sandsynligt, at det er blevet opført i forbindelse med de øvrige ændringer af bygningsanlægget under overgangen til fuldtidslandbrug. Anneksets sidefløj mod øst blev opført i perioden fra 1955 til 1968. Bygningen har gennemgået flere brugsmæssige ændringer og har blandt andet fungeret som spejderhytte. I forbindelse med disse ændringer er bygningen blevet ombygget og 'moderniseret' flere gange, og den står i dag med støbt terrændæk med flisebelægning, nyere bade- og toiletfaciliteter, indvendig efterisolering af vægge samt tre nyere yderdøre.

På trods af disse ændringer har bygningen bevaret sin planmæssige grundstruktur, hvilket gør den relativt let at omdanne til bolig igen.

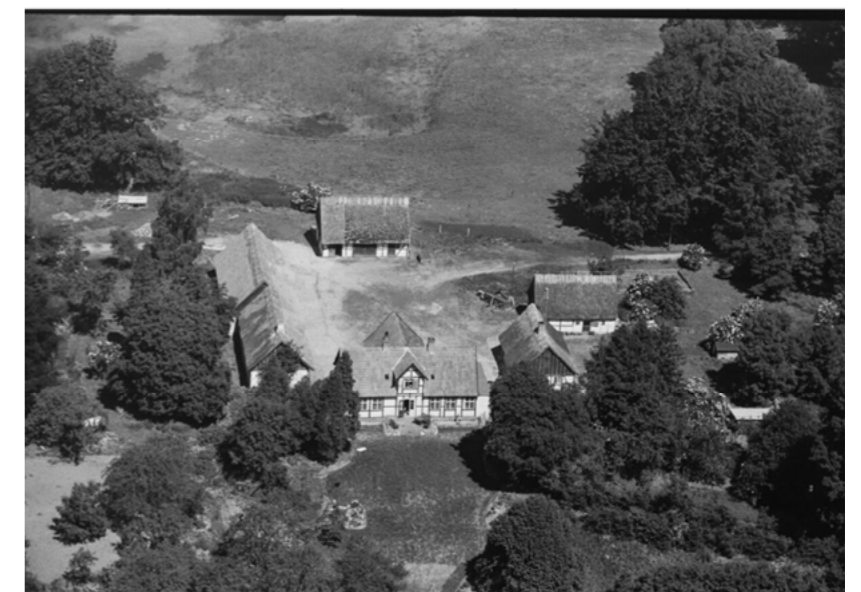
Et blandt flere mulige scenarier for beboelse af annekset er den her viste indretning, hvor stuen mod gårdspladsen anvendes som spisestue, og kammeret mod øst indrettes til køkken med åben forbindelse til spisestuen. I stuen mod syd etableres en større åbning i facaden, der giver udsyn til skoven fra begge

stuer. Åbningen udføres med fritlægning af stokværk og med vindue i plan med eksisterende indvendig efterisolering. Den foreslåede placering af åbningen betyder, at den nuværende nyere dør i denne facade fjernes. Det gamle vindue kan med fordel istandsættes og genanvendes som vindue i et af de to sovekamre på 1. sal.

Stuen i sidefløjen kan anvendes som soveværelse eller arbejds-værelse med direkte udgang til den lille terrasse på bygningens østside.

Første sal foreslås efterisoleret og indrettet med to mindre kamre. Her er også plads til etablering af et supplerende badeværelse. Trappen til 1. sal foreslås udført som en kvartsvingstrappe, placeret vinkelret på tagretningen. Eksisterende bad og toilet i stueetagen foreslås bevaret, men renoveret, og forrummet foreslås forbundet med terrassen mod øst via en ny yderdør.

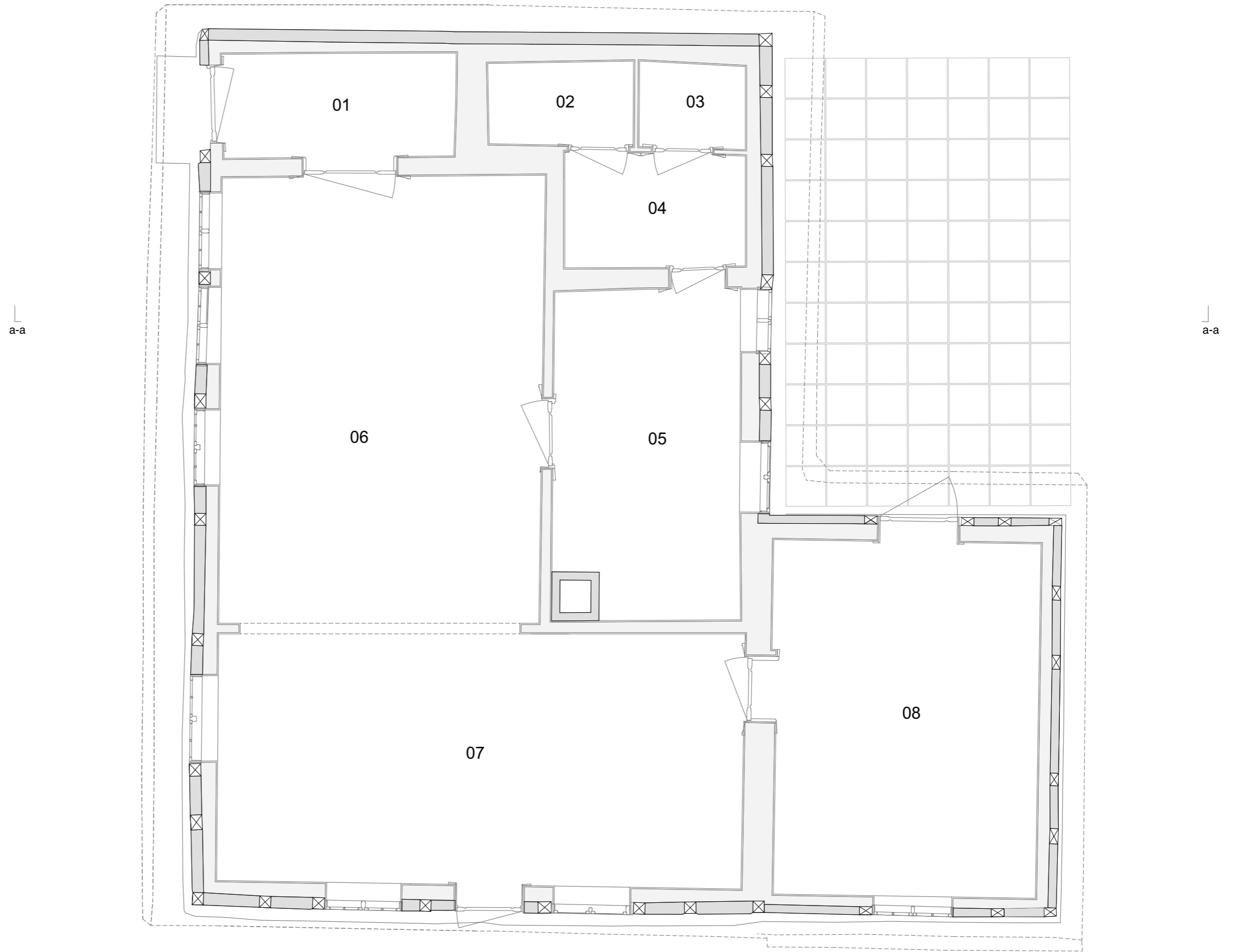
I stueetagen foreslås det, at eksisterende nyere loftbeklædninger nedtages, hvorved dele af etagedækkets konstruktion eksponeres. Væggene foreslås fuldspartlede og malede med kalkbaseret vægmaling, og flisegulve foreslås udskiftet med klinke- eller teglgulv. På 1. salen foreslås der fyrretræsplankegulve og bræddebeklædning af vægge og lofter.

Luffoto 1946 - den tidligste af vores kilder hvor annekset fremgår.

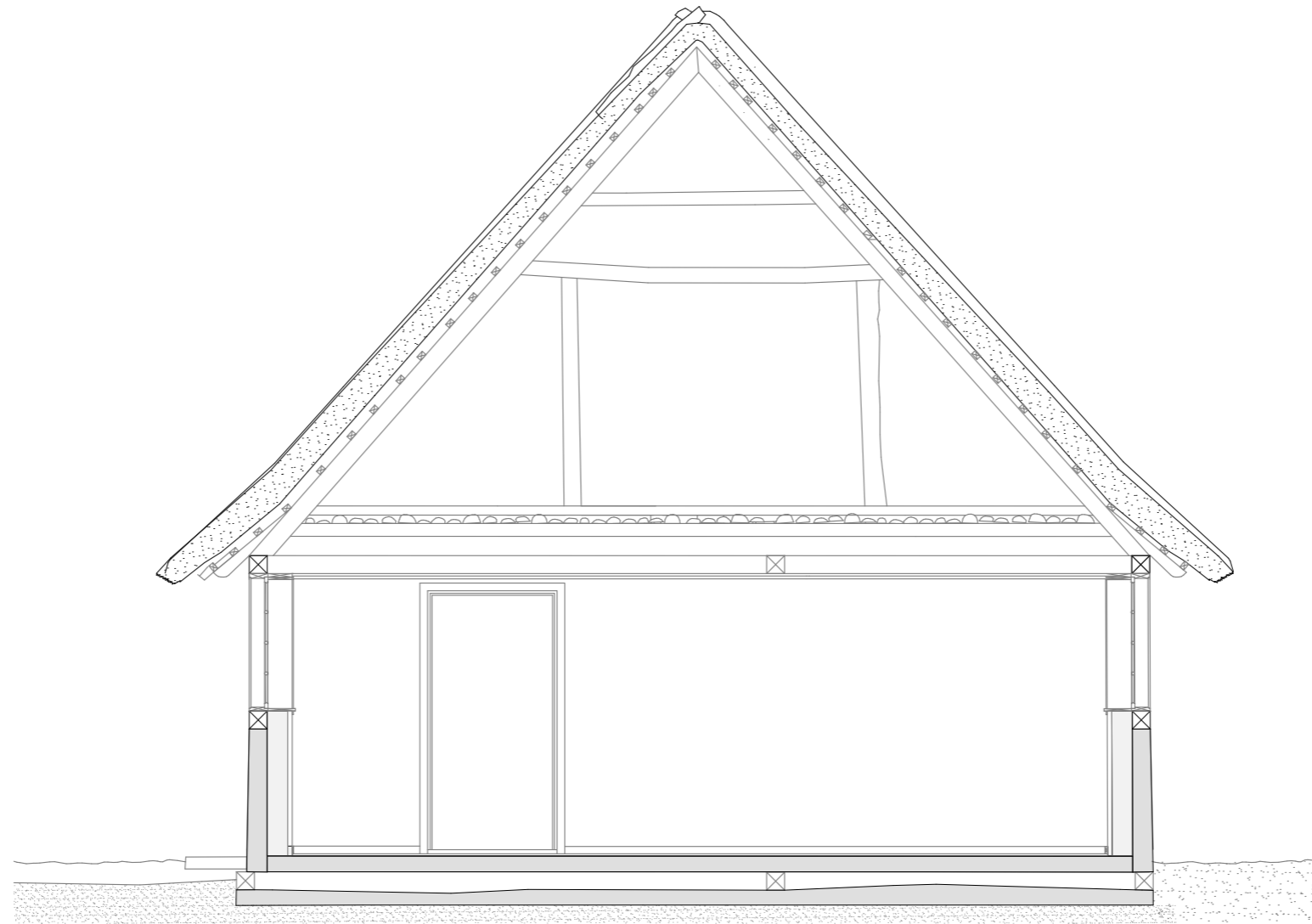

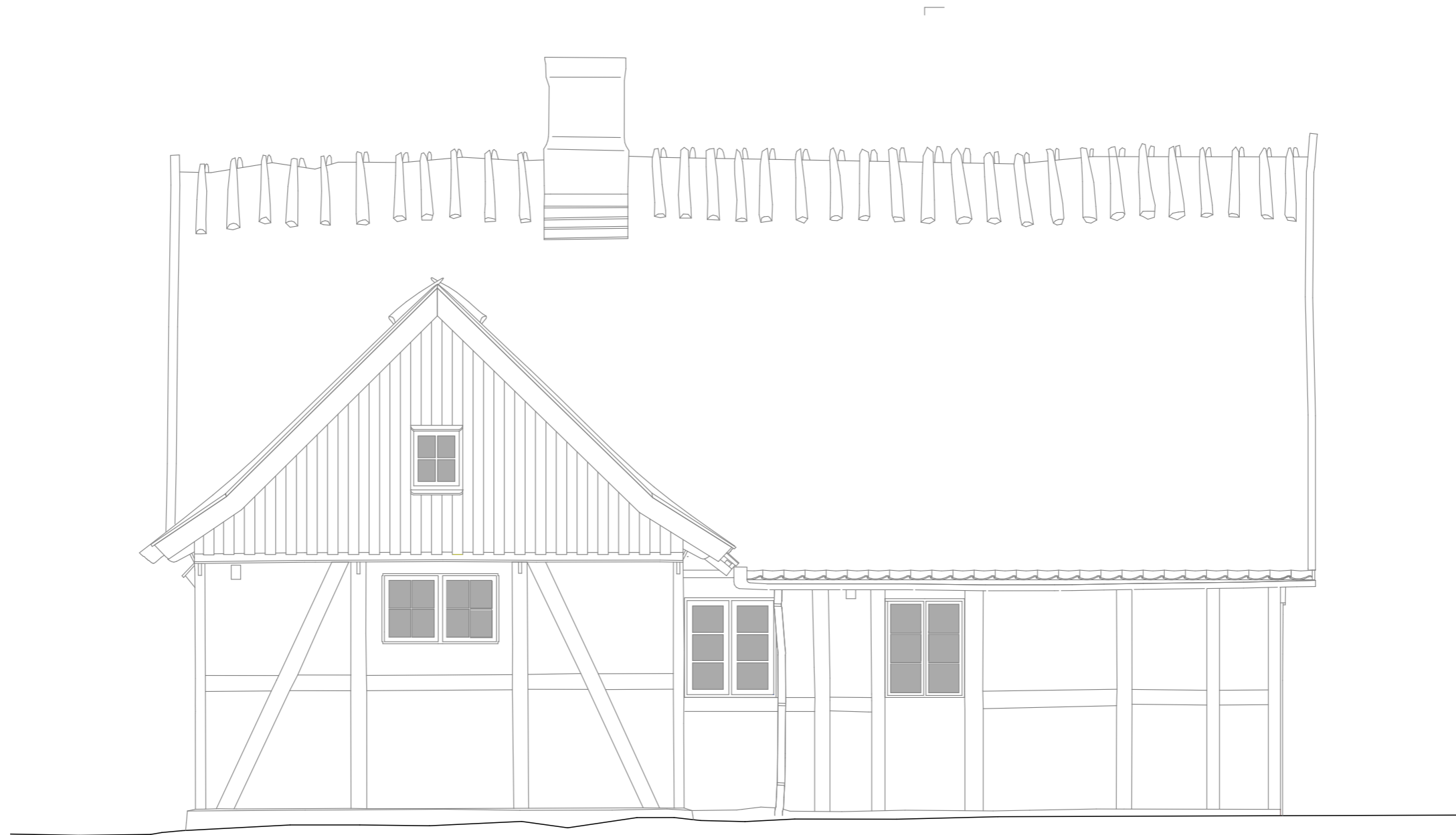
Foto af Anneksets sydfacade, 2024

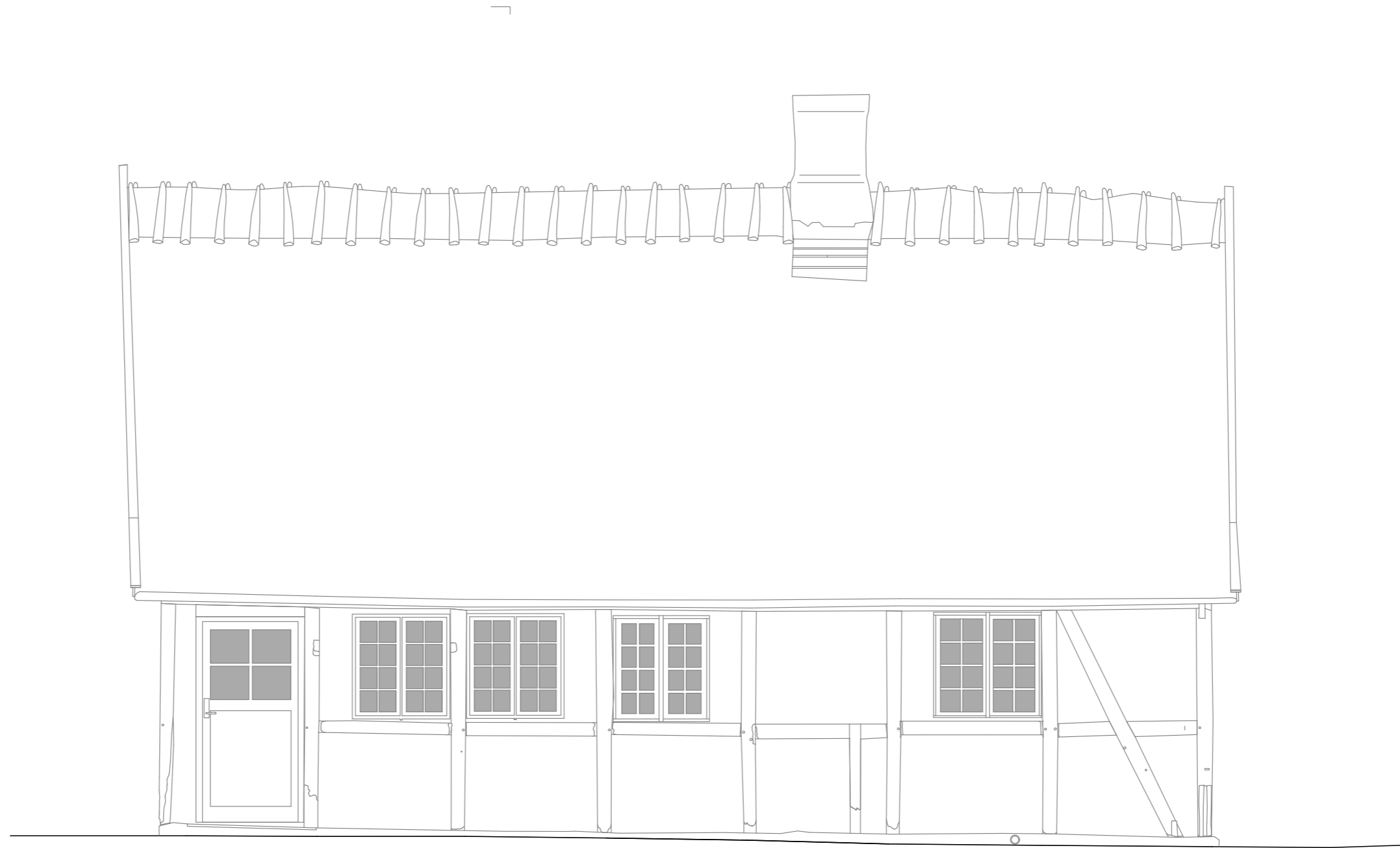
- 01 Entré
- 02 Bad
- 03 Toilet
- 04 Forrum
- 05 opholdsrum
- 06 Opholdsrum med thekøkken
- 07 Opholdsrum
- 08 Opholdsrum

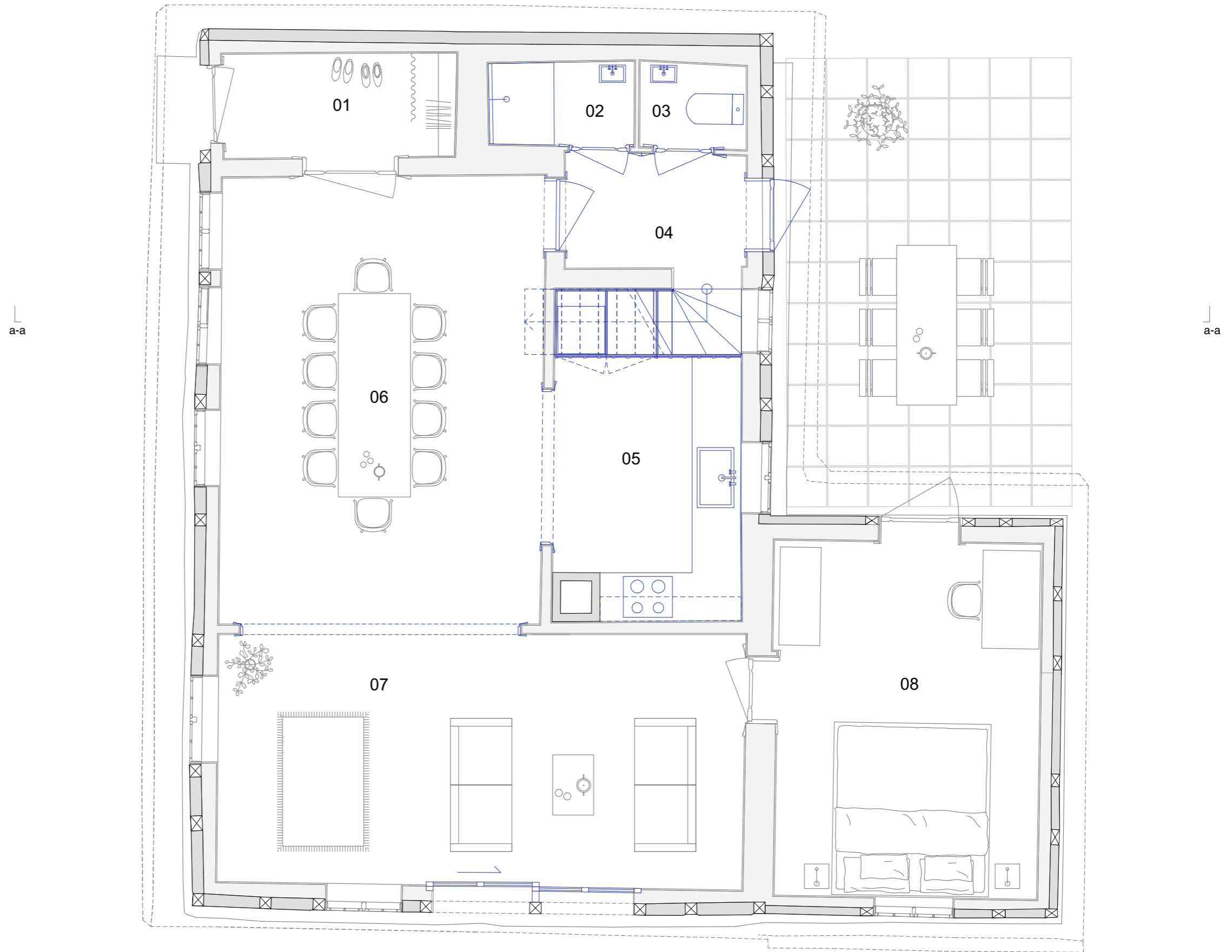

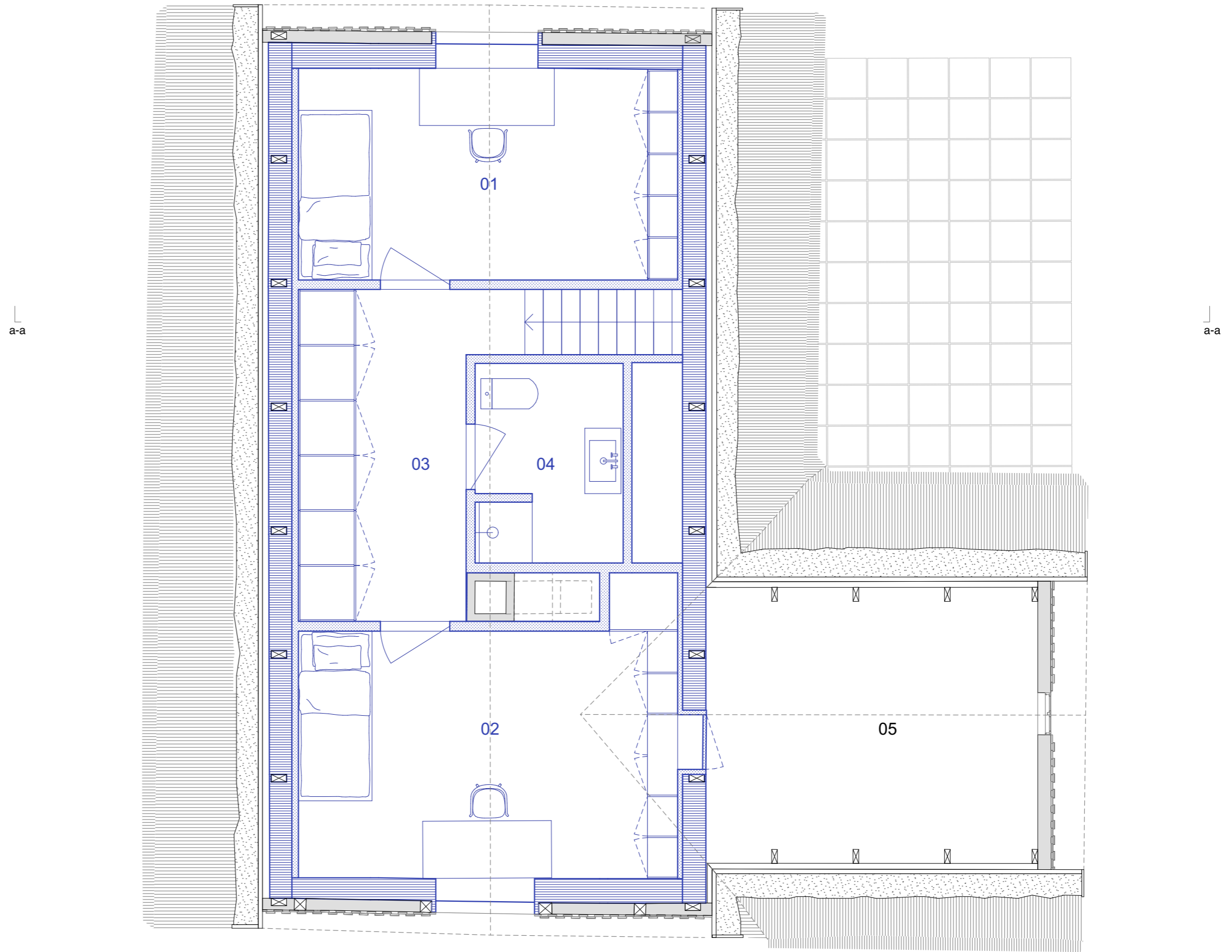

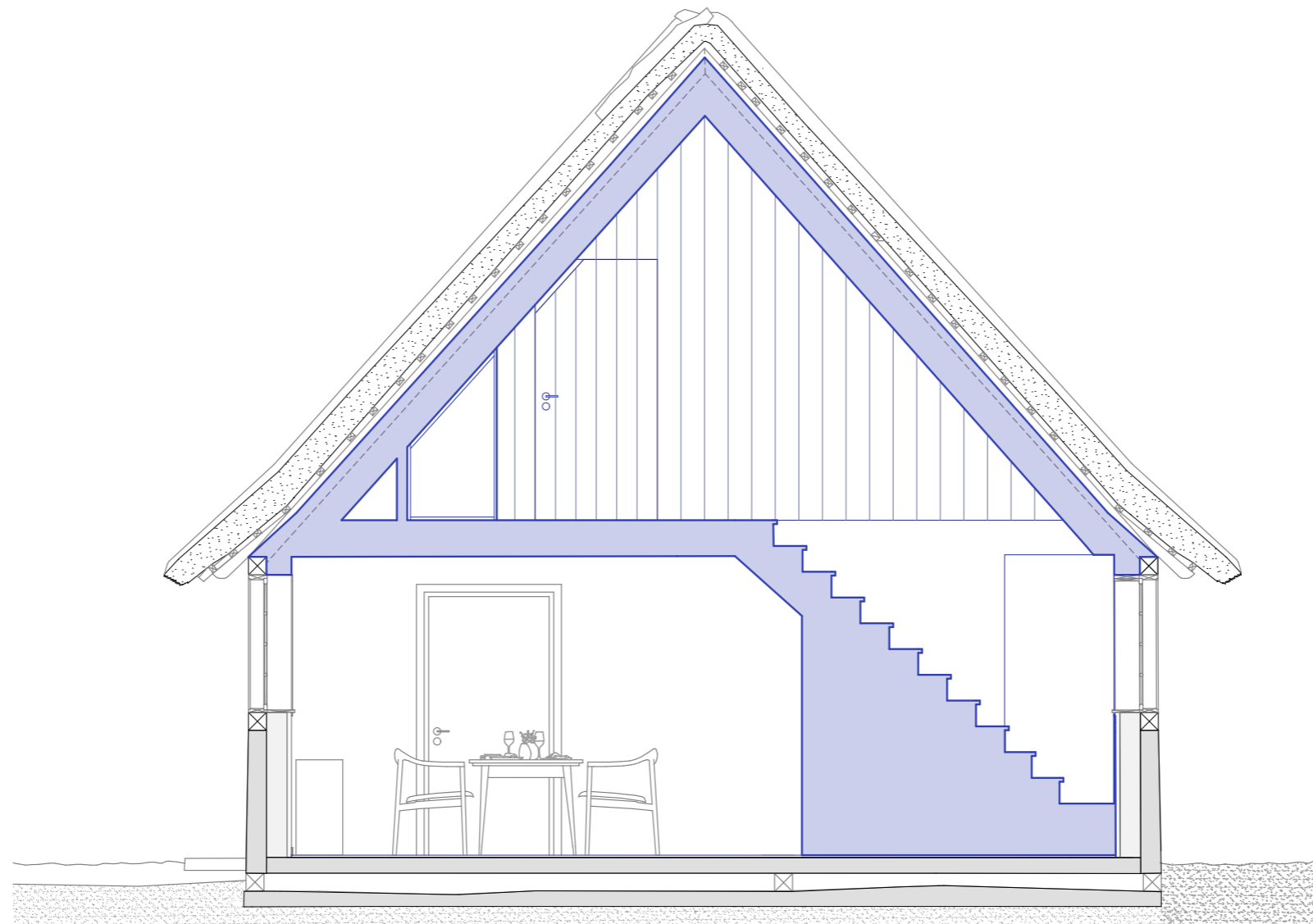
- 01 Entré
- 02 Bad
- 03 Toilet
- 04 Forrum
- 05 Køkken
- 06 Spisestue
- 07 Stue
- 08 Soveværelse

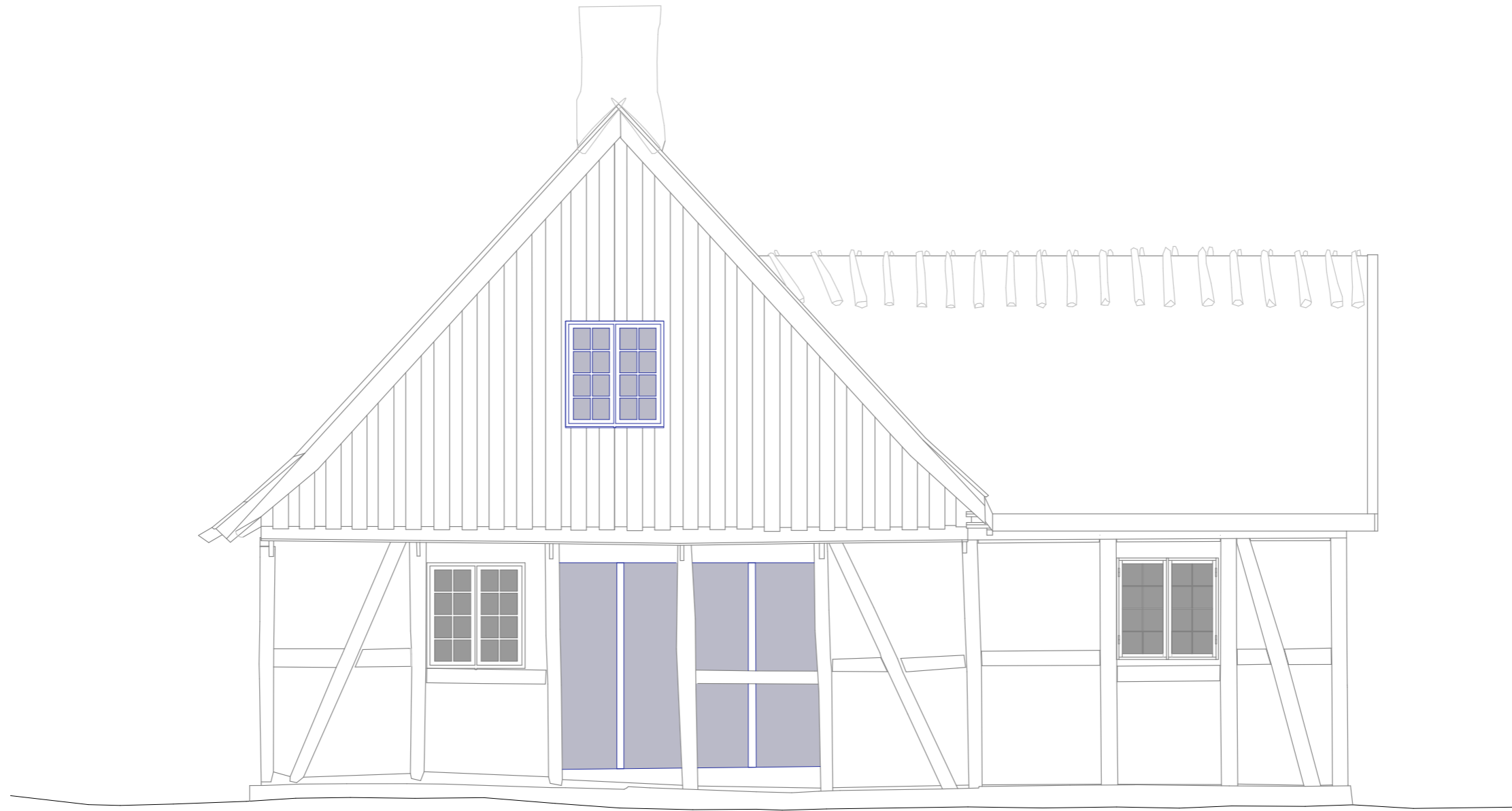

- 01 Kammer
- 02 Kammer
- 03 Gang
- 04 Badeværelse
- 05 Loftrum - depot

Stuehuset

Stuehuset er Dæmpegårds hjerte. Det blev etableret i 1788 og er blevet udvidet flere gange, både i første og anden halvdel af 1800-tallet og igen med indvendige ombygninger og inddragelse af 1. sal som beboelse i første halvdel af 1900-tallet.

I 1950 blev stuehusets tag udskiftet. Før udskiftningen var det beklædt med vingetegl. I forbindelse med udskiftningen blev tagdækningen tilbageført til stråtag, og taget blev udvidet i både østlig og vestlig retning, hvorved den daværende grundmurede tilbygning i ét plan blev integreret i længens figur. De fuldmurede overflader blev malet, så de fremstår som bindingsværk. Udvidelsen mod vest blev udført med vægvinger, der danner et overdækket uderum i terræn. Begge gavle blev beklædt med lodret bræddebeklædning, bag hvilke der blev etableret indeliggende balkoner. Der er dog aldrig blevet etableret adgang fra 1. salens tilstødende kamre til de to balkoner.

I forbindelse med den forestående restaurering af stuehuset er det vigtigt at overveje, hvordan disse senere tilføjelser kan håndteres, for at styrke bebyggelsens helhedsindtryk og samtidig øge ejendommens funktionelle værdi.

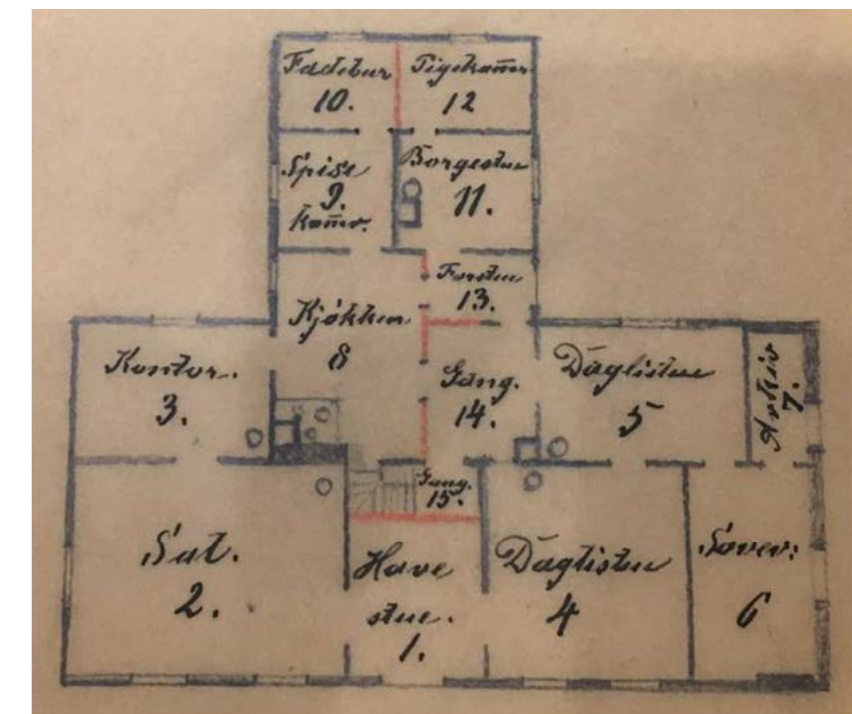
Da stuehuset allerede blev udvidet i sidste halvdel af 1800-tallet mod øst, og denne udvidelse ikke let kan tilbageføres, bør den vestlige udvidelse af bygningen fastholdes. Derved opnås der balance i bygningen, og den klare nord-sydgående symmetri fastholdes.

Ved den vestlige gavl findes den oprindelige gavlbeklædning i

form af en særegen profileret bræddebeklædning i varierende dimensioner. Det foreslås, at vestgavlens ydervæg flyttes, så balkon og overdækning integreres i stuehuset. I den forbindelse foreslås det, at eksisterende vinduer og bræddebeklædning enten genplaceres eller rekonstrueres i det nye facadeplan.

Fra den østvendte balkon kan man se, at stuehusets oprindelige gavl på denne side er udført i bindingsværk med murede, pudsede og kalkede tavler, som bygningens øvrige ydervægge. Det foreslås her ligeledes, at balkonen integreres, og at gavlen afsluttes med bindingsværk i fuld højde, også her med genplacering eller rekonstruktion af det oprindelige vindue. Indvendigt i stuehuset medfører dette en udvidelse af de to kamre på første sal samt en udvidelse af stuen og kammeret i stueetagens vestlige ende, hvilket harmonerer med udvidelsen fra 1800-tallet.

På tegninger fra sidste halvdel af 1800-tallet ses trappen til stuehusets loft placeret ved havestuen i den oprindelige hovedlængde. I forbindelse med inddragelsen af 1. sal til beboelse i første halvdel af 1900-tallet blev trappen sandsynligvis flyttet til sin nuværende placering. En tilbageflytning af trappen til havestuen vil gøre det muligt at genetablere den tidligere køkkenplacering, hvor der i øjeblikket er en spiseplads. Ved sammenlægning af de tidligere køkken- og entrérum skabes et centralt køkken og spiserum, der vil blive husets hjerte og samlingspunkt med forbindelse til gårdspladsen, til bygningens øvrige stuer og kamre, og med udsyn gennem trappen mod haven mod syd.

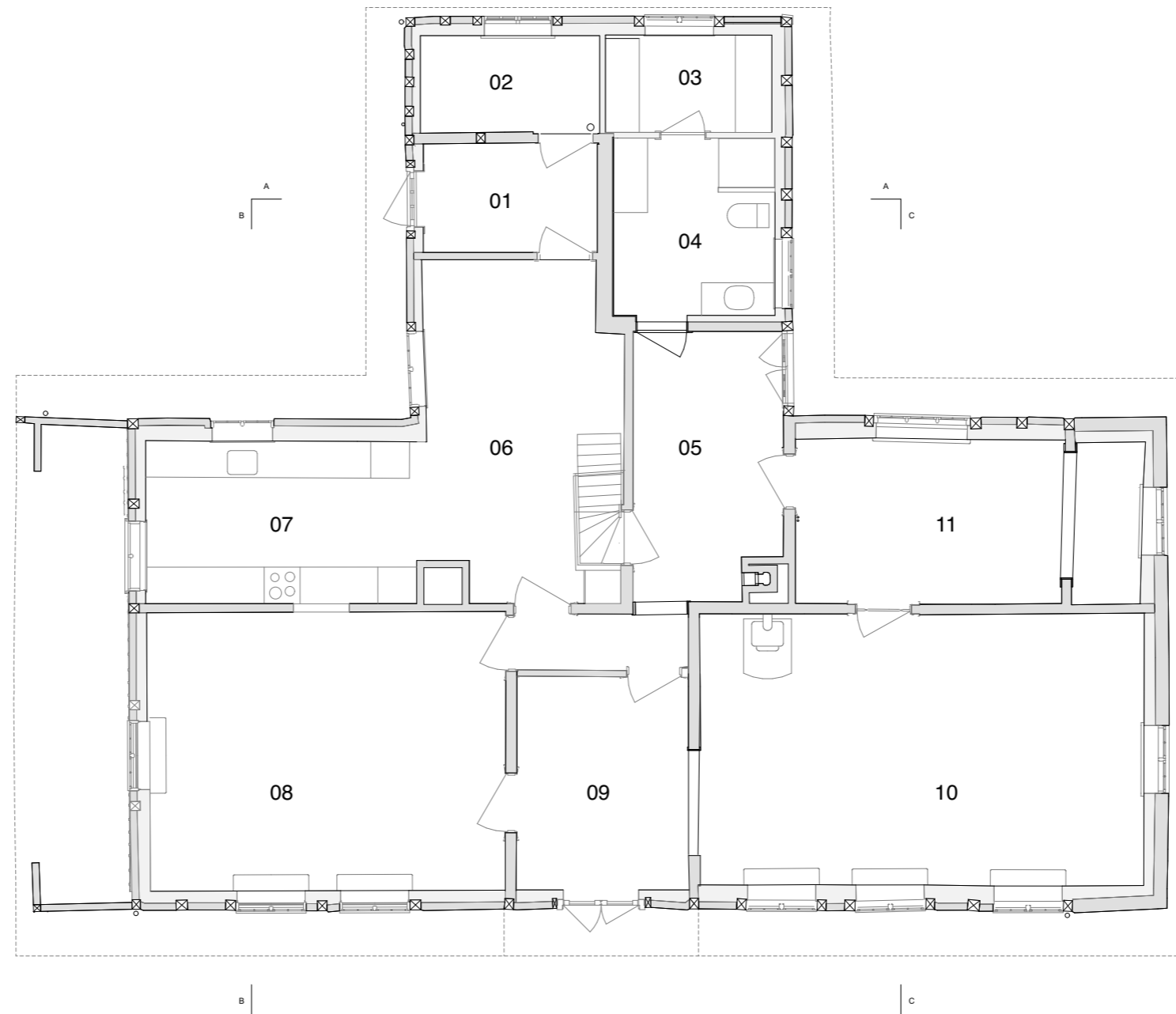
Tegning fra sidste halvdel af 1800-tallet, med trappe angivet ved havestuen.

Luffoto 1952 - før tagudskiftnig

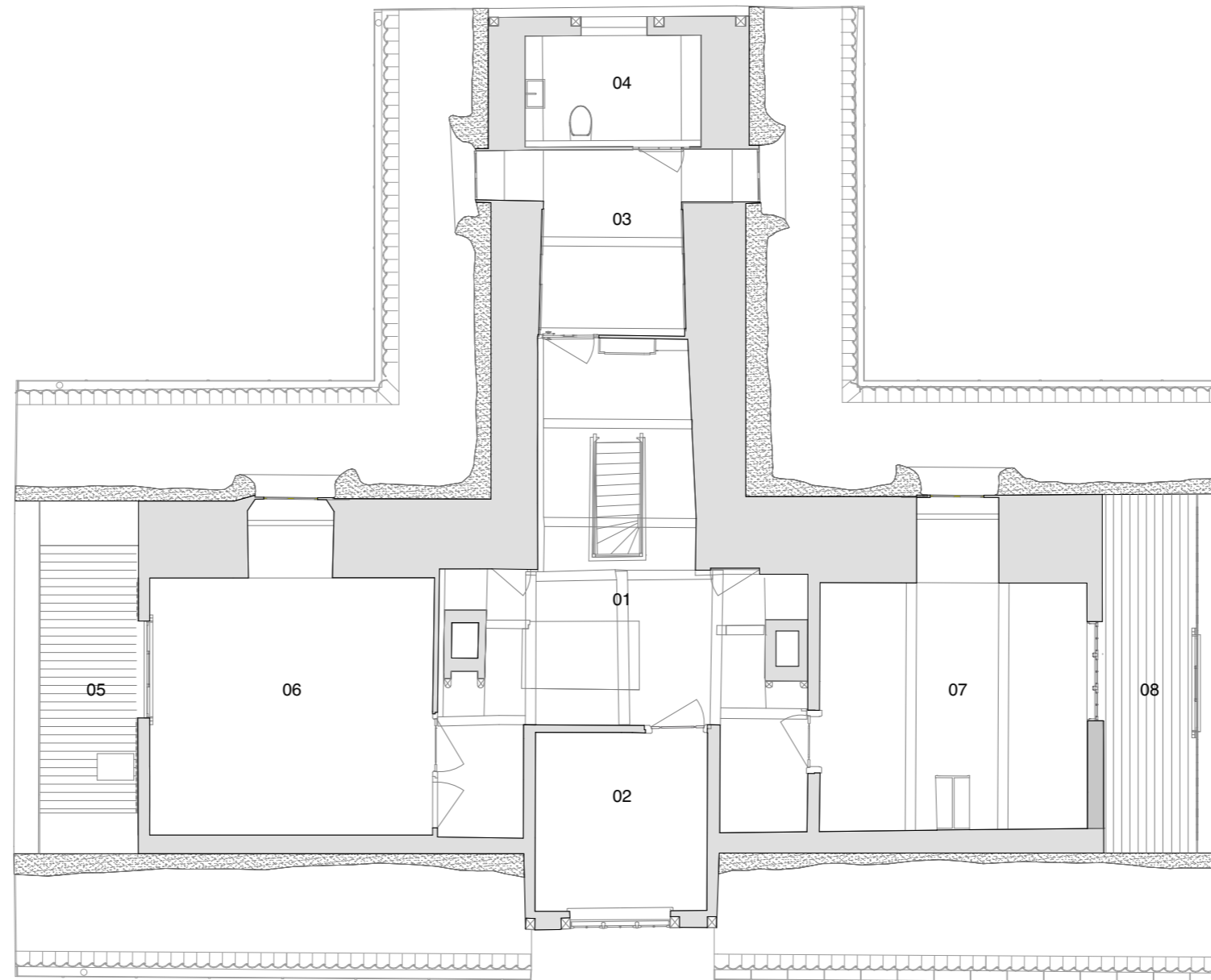

Luffoto 1955 - efter tagudskiftnig

- 01 Entré
- 02 Disponibelt
- 03 Badeværelse
- 04 Badeværelse
- 05 Entré
- 06 Spisestue
- 07 Køkken
- 08 Stue
- 09 Havestue
- 10 Stue
- 11 Arbejdsværelse

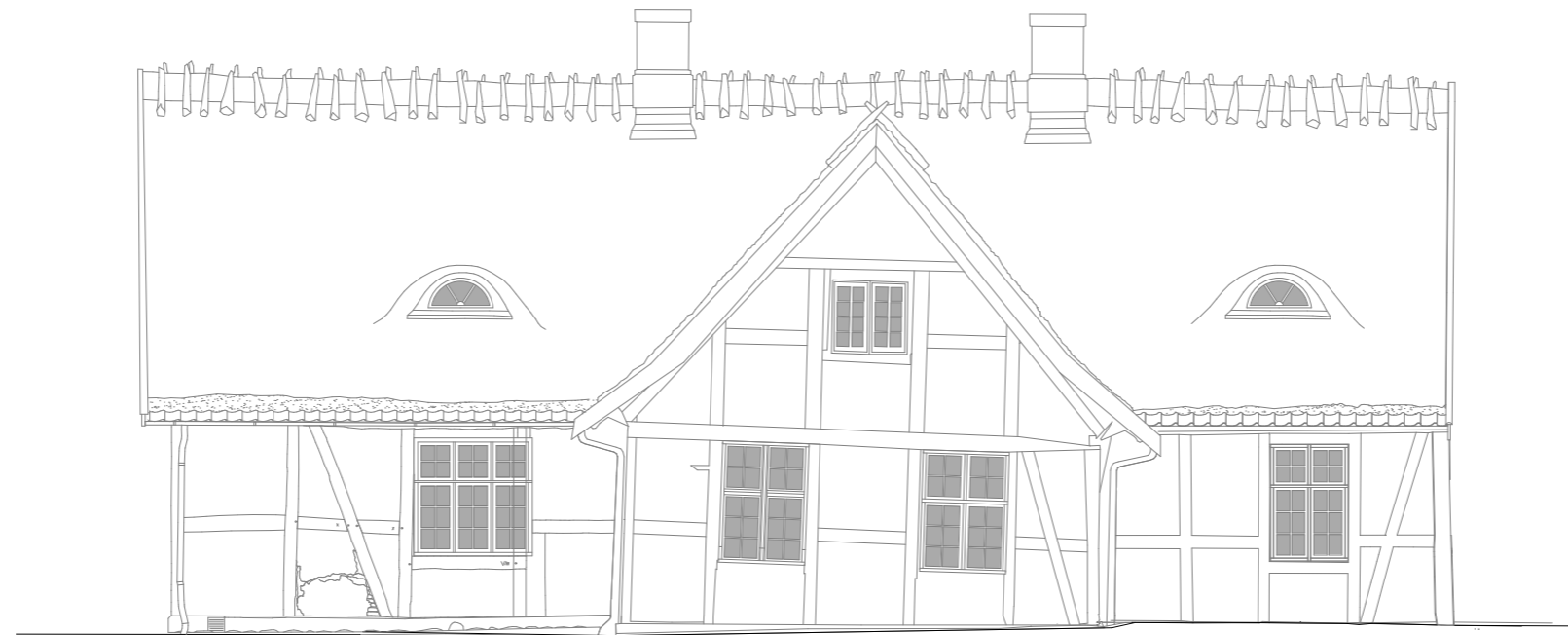
- 01 Fordelingsrum
- 02 Værelse
- 03 Garderobe
- 04 Toilet
- 05 Balkon uden adgang
- 06 Værelse
- 07 Værelse
- 08 Balkon uden adgang

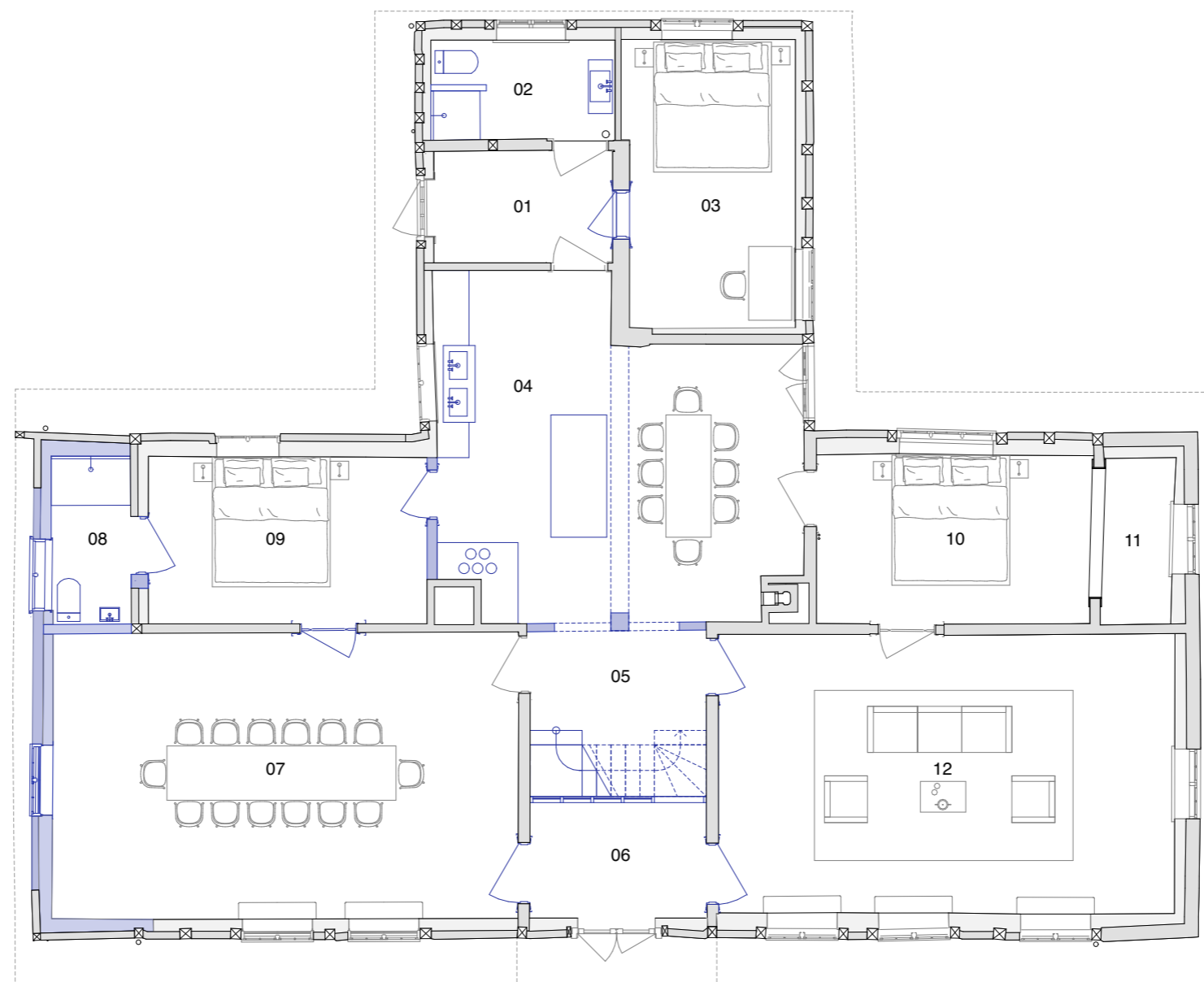

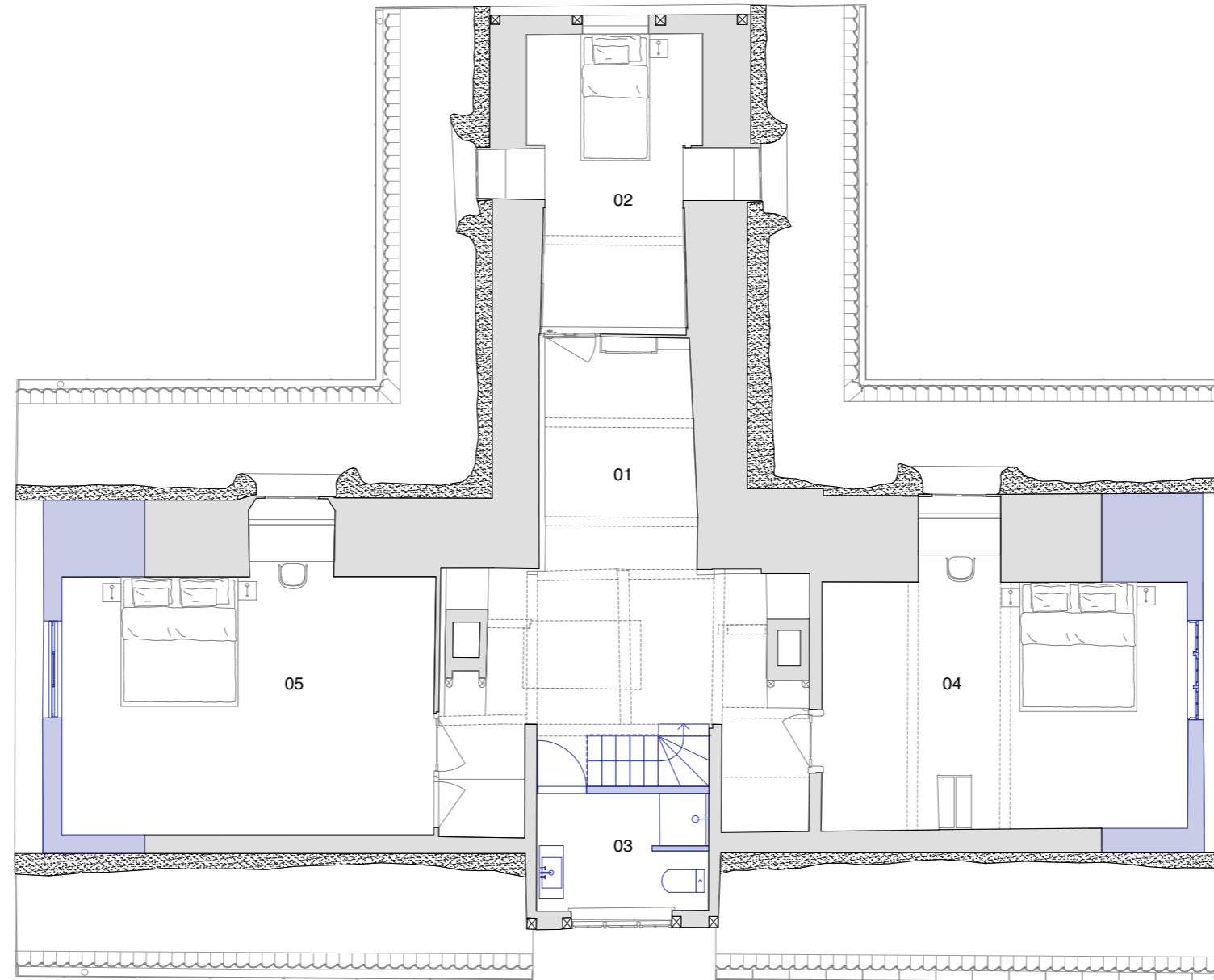

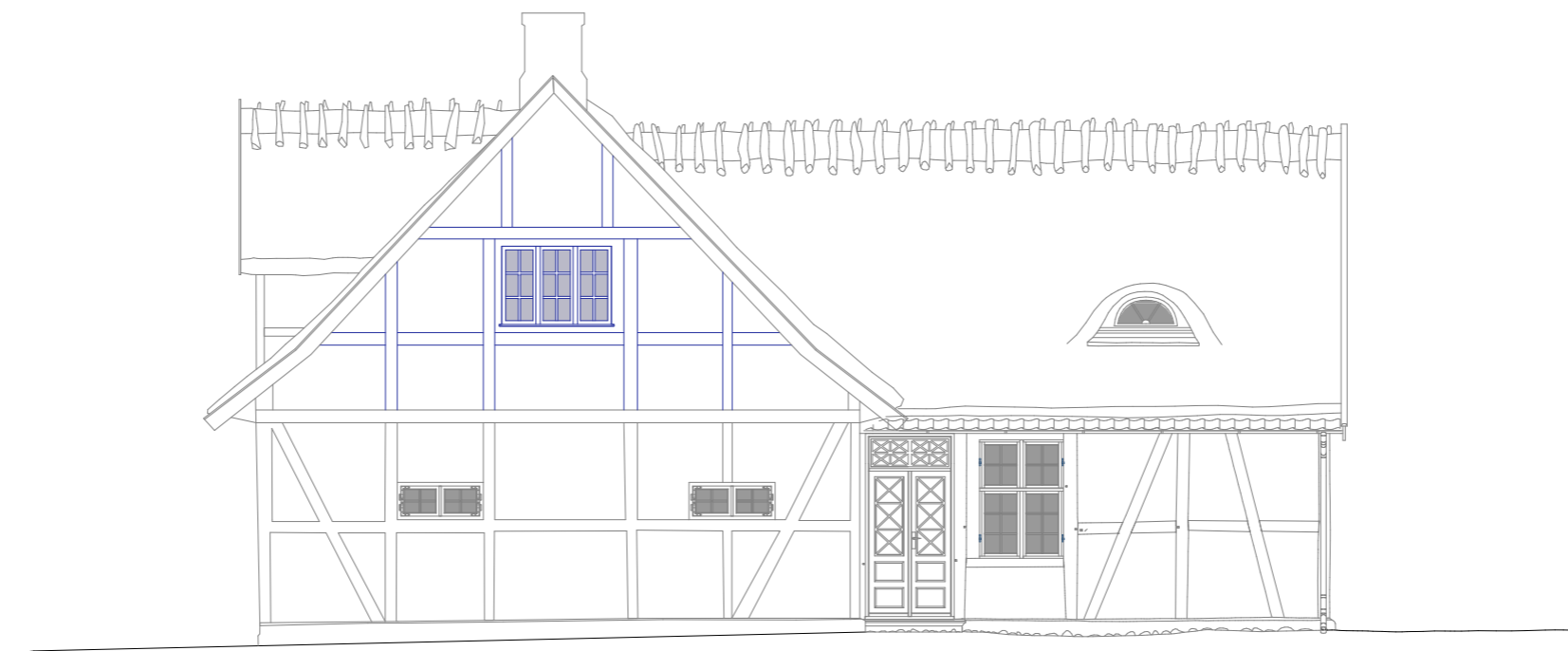
- 01 Entré
- 02 Badeværelse
- 03 Sovekammer
- 04 Spisekøkken
- 05 Fordelingsrum
- 06 Havestue
- 07 Stue
- 08 Badeværelse
- 09 Sovekammer
- 10 Sovekammer
- 11 Garderobe
- 12 Stue

- 01 Fordelingsrum
- 02 Kammer
- 03 Badeværelse
- 04 Kammer
- 05 Kammer

Kreditering og kilder

Nærværende skitseforslag er udviklet på baggrund af et omfattende grundlagsmateriale i form af opmålingstegninger, kildetekster mm. stillet til rådighed af afdelingen for Kulturarv, Transformation og Restaurering ved Det Kongelige Akademi i København.

Opmålingerne er udført af arkitektstuderende og der er på stikprøvebasis blevet udført kontrolmål. Der kan dog ikke henføres noget ansvar med hensyn til tegningernes korrekthed i mål, detaljering m.v.

Kildetekster af Ulla Kjær danner baggrund for væsentlige dele af oplysningerne i den Kulturhistoriske beskrivelse.

En stor tak skal gives til de studerende og til Thomas Kampmann, Charlie Steenberg og Nicolai Bo Andersen for at stille materialet, samt deres tid, viden og engagement til rådighed for projektet.

